

Afscheid van

L. Polman

Aan de muren van het VN-flatgebouw in New York hangen van zijdedraad geknoopte portretten van alle secretarissen-generaal tot nu toe. Oe Thant voorop, de Birmees die de scepter als eerste mocht vasthouden. De Oostenrijker Waldheim hangt er ook, al werd hij later ontmaskerd als fout in de Tweede Wereldoorlog. De zevende en nu nog laatste gobelin is die van Kofi Annan, zó geknoopt dat hij een beetje lijkt op Sinterklaas, zijn gelaat omkranst met zacht, wit baardhaar met in het midden een zachtmoedige glimlach.

Op 1 januari 1997 haalden de VN-lidstaten Kofi Annan juichend binnen als de 'diplomatiekste aller diplomaten'. Bij zelfs de brutaalste bedreigingen van de internationale vrede en veiligheid toonde Annan zich altijd eerder verdrietig dan boos.

De Iraakse opzegging van de samenwerking met VN-wapeninspecteurs bijvoorbeeld verklaarde hij, op zachte toon, 'verrassend' te vinden en over de slachtingen op de Molukken was hij 'bezorgd'.

Niet iedereen raakte van Annans kwaliteiten onder de indruk. In 1999, na zijn staatsiebezoek aan Koeweit, werden studenten van Kuwait City University geënquêteerd. *Wie is Kofi Annan?* luidde de vraag. 'Spits in het nationale voetbalteam van Kameroen', antwoordde 59 procent.

Zo'n gênante *mix-up* zou Annans voorganger, Boutros Boutros-Ghali, niet zijn overkomen! Waar deze VN-leider, de zesde, ook kwam, de boel onttaarde meteen in een internationaal diplomatiek incident. Boutros-Ghali kwam uit Egypte en als 'de farao' staat hij in de VN-flat tot de dag van vandaag bekend. Hij had lak aan gulden regels: 'Schandelijk' noemde hij de Amerikaanse

schulden aan de VN. Na iedere persconferentie van Boutros-Ghali draaide Amerika de financiële kraan dus nog verder dicht. Dankzij de grote mond van 'de farao' werd in de VN-flat op zeker moment zelfs de centrale verwarming afgesloten; de VN kon de energierekening niet meer betalen. Gelukkig was het toen bijna zomer.

De ene VN-vredesmissie na de andere mislukte in die jaren en steeds opnieuw kreeg de VN daarvan de schuld.

Dan klaagde president Clinton bijvoorbeeld dat 'de VN steeds taken op de schouders neemt die ze niet aankan'. Driftig schoot Boutros-Ghali dan overeind. 'Het zijn de VN-lidstaten die 'ja' zeggen tegen die missies en het zijn de VN-lidstaten die er voldoende troepen en geld voor moeten leveren. Niet de VNI!'

Hoewel hij te pas en te onpas verkondigde dat je wel gek moest zijn om secretaris-generaal van de VN te willen worden, had Boutros-Ghali graag een tweede termijn gewild. Maar eind 1996 was het afgelopen voor hem. Clinton persoonlijk sprak een veto uit over de herbenoeming van 'Boo Boo', zoals de president hem vals noemde.

Kofi Annan

Onder het motto 'een leger herten aangevoerd door een leeuw is gevaarlijker dan een leger leeuwen aangevoerd door een hert' schoof Amerika de zachtvaardige Kofi Annan als nieuwe secretaris-generaal naar voren. Met diens benoeming kwam er weer rust in het New Yorkse VN-hoofdkantoor. Geen lidstaat werd meer beledigd en nationale gevoeligheden werden omzeild. Niet uitkafferen, maar de VN-lidstaten prijzen, was Annans tactiek.

De organisatie kwam er al net zo min mee vooruit als met de grote mond van Boutros-Ghali. Na tien jaar Kofi Annan aan het roer balanciert de VN nog steeds op de rand van faillissement, alleen heten de Amerikaanse schulden nu geen 'schandaal' meer, maar 'gebrekkige betalingsdiscipline'.

Hoe bescheiden Kofi Annan zich ook heeft opgesteld, het Amerikaanse Congres is nooit van hem gaan houden. Congresleden riepen om zijn aftreden toen hij de Amerikaanse aanval op Irak in 2003 – terecht – 'volgens het VN-Handvest illegaal' noemde, en schreeuwde wéér om zijn hoofd tijdens het Oil for Food-schandaal, waarin Annans zoon Kojo verdachte was.

Totaal gebrek aan respect voor de organisatie bevestigde Washington door in 2005 John Bolton als Amerika's vertegenwoordiger op de VN-flat af te sturen.

Bolton bracht de in brons gegoten handgranaat die hij gebruikt als presse papier mee.

Zonder de naam te noemen, bracht een paar maanden Bolton over de vloer Kofi Annan tot de verzuchting dat hij God benijdt. 'Onze Lieve Heer heeft het heerlijke voordeel dat Hij in Zijn eentje mag werken', zei hij.

Inmiddels heeft Bolton verklaard Kofi Annans opvolger, de Zuid-Koreaan Ban Ki-Moon, 'hogelijk te respecteren'. Daaruit volgt voor de organisatie niet automatisch een zonniger toekomst.

Want voor Bolton bestáát de VN welbeschouwd niet eens. 'Wat bestaat, is een internationale gemeenschap die geleid wordt door Amerika', stelde hij bij zijn benoeming. De bovenste tien verdiepingen van de VN-flat mogen van Bolton best gesloopt worden: 'Niemand zal ze missen'.

Op de vijfde etage van boven bevindt zich het kantoor van de secretaris-generaal.

BERICHT UIT AFRIKA